

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Pohjois-Karjalan työttömät ry jäsenjärjestöineen vaatii, ettei ansiopäivärahan määrää alenneta ehdotuksen mukaisesti. Ansiopäivärahan porrastaminen ei lisää työpaikkoja. Suurin osa työttömistä haluaa töihin, mutta korkean työttömyyden alueilla, kuten Pohjois-Karjalassa, työpaikkoja ei ole tai työllistyminen on haastavaa mm. pitkien välimatkojen tai huonojen liikenneyhteyksien vuoksi. Aktiivisesta työnhausta huolimatta uudelleen työllistyminen voi pitkittyä työnhakijasta riippumattomista syistä. Näin ollen etenkin ehdotuksen mukainen 20 % ansiopäivärahan alentaminen 40 työttömyyspäivän jälkeen on kohtuuton varsinkin jo heikommassa työmarkkina- asemassa oleville työnhakijoille. Ansiopäivärahan porrastuksesta on tehtävä tarkempi selvitys, jossa huomioidaan sekä alueelliset erot kautta Suomen että osatyökykyisten ja ikääntyneiden heikomat työllistymismahdollisuudet.

Lausuttavaa palkkatuetta työtä ja työssäolohtoa koskevasta ehdotuksesta?

Palkkatukityön tulisi jatkossakin kerryttää työssäolohtoa. Mikäli palkkatukityö ei kerrytä työssäolohtoa, heikentää se työttömän motivaatiota ottaa palkkatuetta työtä vastaan. Palkkatukea on voitu hyödyntää osa-aikaisissa työsuhteissa, mikä on tarjonnut muun muassa osatyökykyisille ja ikääntyneille työnhakijoille mahdollisuuden työllistyä. Osa-aikatyöstä saatavan palkan lisäksi on voinut saada soviteltua päivärahaa. Työssäolohtoon kaavailtu muutos yhdistettynä työttömyysturvan suojaosan poistoon kurjistaisi jo heikommassa asemassa olevien työnhakijoiden tilannetta entisestään. Erityisen huolestuttavaa on, että toteutuessaan ehdotettu työssäolohtoon kertymättä jääminen palkkatuetussa työssä edistäisi eriarvoistavaa työvoimapolitiikkaa.

Lausuttavaa työllistämisveloitteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Työllistämisveloite ja sitä koskeva sääntely tulisi pysyä ennallaan. Työllistämisveloitteen kumoaminen kohdistuisi kohderyhmään, jolla on merkittäviä haasteita työllistyä. Muutos tulisi lisäämään iäkkäiden työttömien määrää ja heikentämään heidän toimeentuloaan.

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehdosta ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnoista poikkeuksista?

Pohjois-Karjalan Työttömät ry jäsenjärjestöineen ei kannata esityksen mukaista työttömyysturvaa koskevaa heikennystä. Muutos kohdistuisi ikääntyneisiin työttömiin, jotka ovat jo muutoinkin eriarvoisessa asemassa. Tässä ikäryhmässä eläkkeen kertyminen on alkanut vasta 24-vuotiaana, joten eläkekertymä on jo pääsääntöisesti pienempi. Eriarvoisuus kertautuisi näillä henkilöillä.

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Tämän ehdotuksen sisältö ja muut sosiaaliturvan leikkaukset kohdistuisivat erityisesti jo heikommassa asemassa oleviin henkilöihin ja perheisiin. Kotitalouksien käytettävissä olevat varat pienenisivät ja ostovoima heikkenisi. Lapsiperheköyhyys, syrjäytyminen ja osattomuus omassa yhteisössä ja yhteiskunnassa lisääntyisi.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Esityksen muutosten myötä ei synny uusia työpaikkoja. Maaseudulla, pienissä kaupungeissa ja haja-asutusalueilla työpaikkoja ei ole yhtä paljon kuin isoissa kaupungeissa ja kasvukeskuksissa. Kaikki työttömät eivät voi tai halua muuttaa työn perässä. Toisaalta, jos väestön muuttoliike kohdistuisi vain kasvukeskuksiin ja suurempiin kaupunkeihin, näivettyisi maaseutu ja sieltä häviäisi nekin vähäiset työpaikat, joita siellä on ollut. Tällä olisi tietenkin vaikutusta muuttotappiota kärsivien kuntien talouteen ja elinvoimaan. Lisäksi esityksen muutokset johtaisivat erilaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden lisääntyneeseen käyttöön ja sosiaalietuudesta toiseen siirtymiseen niiden käytön vähenemisen sijaan.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

TE-palveluiden siirto kuntiin on kesken, se tuo mukanaan muutoksia. Muutokseen sopeutuminen ymmärrettävästi vie aikaa. Ehdotuksen mukaiset muutokset lisäisivät toimeenpanijoiden työkuormaa jo valmiiksi kuormittavan tilanteen keskellä. Huolena on, että kuormittuneisuus välittyisi asiakkaisiin/työttömiin negatiivisella tavalla: odotusajat pitenevät ja palveluiden oikea-aikaisuus jäisi toteutumatta. Tämä lisäisi osaltaan asiakkaiden turhautumista ja heikentäisi jo heikommassa asemassa olevien henkilöiden ja perheiden tilannetta. Tästä seuraisi sosiaali- ja terveyspalvelujen lisääntynyt palvelutarve.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

Palkkatuella työllistäminen on useille yhdistyksille, järjestöille ja muille kolmannen sektorin toimijoille ainoa tapa tarjota työtä. Ehdotus työssäoloehdon kertymättä jäämisestä palkkatuetussa

työssä heikentäisi yhdistysten työllistämismahdollisuuksia. Palkkatuetun työvoiman saaminen yhdistyksiin olisi aiempaa haastavampaa, sillä työnhakijat motivoituisivat lähtemään palkkatuettuun työhön nykyistä harvemmin. Tämä johtaisi yhdistysten toimintaedellytysten heikkenemiseen. Yhdistysten rooli kansalaisten hyvinvoinnin edistäjänä on merkittävä.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Ei lausuttavaa

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Esitetyt muutokset lisääisivät eriarvoisuutta työelämässä, tuloerojen kasvua ja köyhyyttä. Tämä johtaisi sosiaalisten ongelmien lisääntymiseen sekä heikentäisi väestön terveyttä ja hyvinvointia. Pohjois-Karjalan Työttömät ry, Juuan Työttömät ry, Kontiolahden Työttömät ry ja Näre ry eivät kannata ehdotettujen lakimuutosten etenemistä eduskunnan käsiteltäväksi.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakoikeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Ben Daoud Taina
Pohjois-Karjalan Työttömät ry